

ความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์
ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

นางสาวสมใจ อัสวประ เสริฐดี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-586-9

010877

11767665A

READING INTERESTS AND NEEDS FOR LIBRARY SCIENCE JOURNALS OF
UNIVERSITY LIBRARIANS IN BANGKOK METROPOLIS

MISS SOMCHAI USAVAPRASERTDEE

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษ-
 ศาสตร์ ของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวสมใจ อัครประเสริฐดี
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุดบุญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล)

..... กรรมการ
(นางสาว เรืองศรี จุลละจินดา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ)

วิธีวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ และ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นบรรณารักษ์ในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยใน กรุงเทพมหานคร 9 แห่ง จำนวน 161 คน (ทั้งนี้ไม่นับผู้ที่กำลังศึกษาต่อ) และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 146 ชุด คิดเป็น 90.7 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามใช้สถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-test โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคม-ศาสตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ในรอบปีที่ผ่านมา มีบรรณารักษ์เพียงส่วนน้อย เท่านั้น ที่ไม่เคยอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์เลย บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้เวลาสำหรับการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์น้อย ความถี่ที่ใช้คือ อ่าน 2-3 เดือนต่อครั้ง และ เดือนละครั้ง ซึ่งผลการศึกษานี้สนับสนุนสมมติฐานข้อ 1 ส่วนปริมาณการอ่านของบรรณารักษ์มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนวารสารมากมายที่มีการจัดพิมพ์ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่อ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ผลการศึกษานี้สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 วารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ วารสารห้องสมุด ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และวารสาร College & Research Libraries ลักษณะการอ่านเรื่องต่าง ๆ ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์พบว่า ส่วนใหญ่อ่าน เรื่องที่สนใจ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนปฏิบัติ อ่านข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด และวงการศึกษาบรรณารักษ์ ตลอดจนอ่านชื่อ เรื่องที่หน้าสารบัญ จุดมุ่งหมายในการอ่านที่บรรณารักษ์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ส่วนแรงจูงใจที่ทำให้บรรณารักษ์สนใจอ่านคือ การตระหนักถึงความจำเป็นของการอ่านวารสารทางวิชาชีพของตน 2) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย วุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความสนใจในเรื่องที่อ่านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาประเด็นนี้รับกับสมมติฐานข้อ 3 เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้บรรณารักษ์กลุ่มงานเทคนิคและกลุ่มงานบริการมีความสนใจในเรื่องที่อ่านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาประเด็นนี้ไม่รับกับสมมติฐานข้อ 4 3) ปัญหาและอุปสรรคในการอ่านที่บรรณารักษ์ประสบมากที่สุด คือ งานที่ตนปฏิบัติและรับผิดชอบอยู่ มีล้นมือจนไม่มีเวลาอ่าน สำหรับข้อ เสนอแนะในการส่งเสริม

การอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่บรรณารักษ์จำนวนมากที่สุดต้องการให้จัดมีขึ้น คือ การจัดทำมีการประชุม อภิปราย ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวรรณกรรมทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและสถาบันที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ นอกจากนี้บรรณารักษ์จำนวนมากที่สุดยัง เห็นด้วยกับข้อ เสนอแนะในการปรับปรุงด้าน เนื้อหาสาระในวารสาร ควรลง เรื่องที่น่าสนใจ ทันสมัย และมีประโยชน์อย่างมากต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการวิชาชีพ

ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นอกจากจะได้ทราบถึงความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป แล้ว ยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทย ตลอดจนทราบข้อ เสนอแนะที่จะ เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านวารสารทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis title Reading Interests and Needs for Library Science
 Journals of University Librarians in Bangkok
 Metropolis

Name Miss Somchai Usavaprasertdee

Thesis Advisor Assistant Professor Nonglak Minaikit, Ph.D.

Department Library Science

Academic Year 1984

Abstract

The three main objectives of this thesis are : i) to conduct a survey on the interest to read ; the reading pattern as regards the frequency of and the time consumed in reading, the quantity and the nature of subjects read ; the purpose of reading and the motivation to read library science journals, both in Thai and in English, among university librarians in Bangkok Metropolis ; ii) to study the need of university librarians as far as the variety of subjects in the journals are concerned so as to establish guidelines for library science journals which would correspond more or less to the real need ; and iii) to study problems which hinder the reading of such journals, to propose recommendations for the journals' editors, as well as to promote the reading of such journals among university librarians.

This thesis is based on four hypotheses :

1. The majority of librarians do not spend much of their time reading library science journals.
2. The majority of librarians who do read library science journals prefer those in Thai to the ones in English.
3. University librarians with degrees higher than Bachelor's have no different interest in the subject matter of their reading when compared to those graduated with a Bachelor's degree.
4. Technical service librarians mainly have different interest in the subject matter of their reading than that of reader service librarians.

The survey research method used in this study involved the distribution of questionnaires as data collecting tool. Questionnaire respondents consisted of 161 librarians from nine university central libraries (those on study leave were not included). One hundred and forty-six questionnaires, or 90.7% of those distributed, were returned.

Collected data were analyzed through the employment of statistics, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and T-test while using the SPSS-Statistical Package for the Social Sciences.

The findings of this study can be summarized that 1) In the past year, the number of librarians who never read library science journals was very small. The majority gave little of their time to the reading of such journals, i.e. at the frequency rate of once in every two to three months to once a month. This

finding thus substantiates hypothesis (1) above. The study also indicates that in proportion to the numerous journals available the quantity of reading among librarians is minimal. Most librarians prefer Thai journals to the English ones, which confirms hypothesis (2) above. The most popular Thai library science journal is the T.L.A. Bulletin of the Thai Library Association, whereas College & Research Libraries proves to be the most popular among English library science journals. As regards subject matter of the journals read, it was found that the majority of librarians chose subject matters which they found to be interesting or related to their everyday work, library and other professional news having to do with librarians and their career, besides reading titles which appear on content pages. The most significant purpose of reading such journals was to expand on their professional knowledge of library science and other related fields. Librarians felt inspired to do such reading out of recognition for the importance of reading journals of their own profession. 2) There is not much difference between what university librarians with Bachelor's degrees and what others with higher degrees read. This again concurs to a great extent with hypothesis (3) above. However, it was found that technical service librarians generally do not have different interest in the subject matter of their reading than that of reader service librarians, which is contradictory to hypothesis (4) above. 3) The most encountered problems hindering reading among librarians are their enormous work load and other professional responsibilities. The majority of respondents gave suggestions on how to promote the

reading of library science journals on a wider basis. They wanted to see better organization of discussion-panel meetings or conferences wherein advice on professional literature is provided. Such organization should rely on cooperation between the libraries and those institutions with Library Science Department. It was also found that most librarians are all one in recommending an improvement of the library science journal content. What is published should be interesting, up - to - date and beneficial to those professionals involved.

The merit of this study lies in the fact that, not only is one able to establish the nature of interest and need to read library science journals among most university librarians, but its findings also serve as guidelines for the future preparation publication of Thailand's library science journals. Besides, the study has come up with suggestions which could be used in initiating successful promotion of professional journal reading among librarians.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่นายกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เสนอแนะแหล่งข้อมูล ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ในการยืมเอกสารประกอบการวิจัย อาจารย์วิภาวรรณ มนุญพิจุ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในขณะทำการทดสอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล และคุณเรืองศรี จุลละจินดา ผู้เป็นประธานและกรรมการตรวจงานวิจัยฉบับนี้ทุกท่าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่ให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สมใจ อัสวประเสริฐดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
ตัวแปร.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
2 วารสารทางบรรณารักษศาสตร์กับการอ่าน และวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความสำคัญของวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	9
จำนวนวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	10
ขอบเขตเนื้อหาในสาขาบรรณารักษศาสตร์.....	11
การอ่าน.....	12

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความหมายของการอ่าน.....	12
จุดมุ่งหมายในการอ่าน.....	13
การอ่านของบรรณารักษ์.....	16
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	36
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	45
การทดสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	46
ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้เป็น เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
ขบวนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล.....	49
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ส่วนที่ 2 การอภิปรายผล.....	170
5 บทสรุปและข้อ เสนอแนะ.....	198
1. เหตุผลในการศึกษา.....	198
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	199
3. สรุปผลจากการศึกษา.....	200
4. ข้อ เสนอแนะ.....	209
5. ข้อ เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	211
6. ข้อจำกัดในการวิจัย.....	212
บรรณานุกรม.....	213
ภาคผนวก.....	220
ประวัติผู้เขียน.....	248

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่บอกรับผลและได้รับ เป็นอนกนันทนาการในปี 2526-2527.....	37
2	จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
3	จำนวนบรรณารักษ์ จำแนกตามวุฒิ.....	51
4	จำนวนบรรณารักษ์ จำแนกตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ.....	52
5	จำนวนบรรณารักษ์ที่อ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ จำแนกตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ.....	54
6	ความถี่ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	56
7	วารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่อ่าน (แยกตามภาษา).....	58
8	เหตุผลในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย มากกว่าภาษาอังกฤษ.....	59
9	เหตุผลในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ มากกว่าภาษาไทย.....	60
10	เวลาที่ใช้ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ภาษาไทย.....	62
11	เวลาที่ใช้ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ภาษาอังกฤษ.....	64
12	จำนวนรายการวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย ที่อ่านในรอบปีที่ผ่านมา.....	65
13	จำนวน เรื่องในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย ที่อ่านในรอบปีที่ผ่านมา.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 จำนวนรายการวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ ที่อ่านในรอบปีที่ผ่านมา.....	68
15 จำนวน เรื่องในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ ที่อ่านในรอบปีที่ผ่านมา.....	69
16 วิธีการทวารสารทางบรรณารักษศาสตร์อ่าน.....	71
17 การอ่าน เรื่องต่าง ๆ ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	72
18 ความทันสมัยของวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่อ่าน.....	75
19 การใช้วารสารสาระสังเขป ครอบคลุม และบรรณานุกรม เพื่อค้น เรื่อง (Subject) ที่ต้องการ.....	76
20 จุดมุ่งหมายในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ของบรรณารักษ์.....	78
21 จุดมุ่งหมายในการอ่าน และ คำเฉลี่ยน้าหนักประโยชน์ ได้จากการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	83
22 แรงจูงใจที่ทำให้บรรณารักษ์สนใจอ่านวารสารทาง บรรณารักษศาสตร์.....	85
23 ความถี่ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย แต่ละรายการในรอบปีที่ผ่านมา.....	89
24 ความสนใจของบรรณารักษ์ที่มีต่อวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ภาษาไทยในอันดับต่าง ๆ	92
25 ความถี่ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ แต่ละรายการในรอบปีที่ผ่านมา.....	95
26 ความสนใจของบรรณารักษ์ที่มีต่อวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ภาษาอังกฤษในอันดับต่าง ๆ	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่บรรณารักษ์อ่านเป็นประจำ.....	111
28	วารสารทั่วไปหรือนิตยสารที่บรรณารักษ์อ่านเป็นประจำ.....	113
29	คำเจื่อน้ำหนักความต้องการในการอ่าน เรื่อง (Subject) ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	118
30	ความสนใจในเรื่องที่อ่าน จำแนกตามวุฒิของบรรณารักษ์.....	132
31	ความสนใจในเรื่องที่อ่าน จำแนกตามลักษณะงานของ บรรณารักษ์.....	145
32	คำเจื่อน้ำหนักปัญหาและอุปสรรคในการอ่านวารสาร ทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์.....	158
33	คำเจื่อน้ำหนัก ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอ่าน วารสารทางบรรณารักษศาสตร์.....	163
34	การจัดกิจกรรมชมรมหรือสโมสรวารสารทางวิชาการ ในหมู่บรรณารักษ์.....	165
35	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดทำวารสารทาง บรรณารักษศาสตร์ของไทย.....	167